

Гуцько Л. А.
к. е. н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

Форсюк У. Р.
студентка 2 курсу скороченого терміну бакалаврату
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗБИТКІВ ЗАВДАНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКАМ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧАМ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ

Визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам внаслідок військової агресії Російської Федерації, є складним та багатоаспектним процесом. Це завдання вимагає комплексного підходу, що включає економічні, юридичні та екологічні аспекти. Методичні засади такого визначення повинні бути розроблені з урахуванням специфіки військових конфліктів і потребою забезпечення справедливого відшкодування збитків. Військова агресія завжди несе з собою руйнування, горе та численні втрати. Одна з найважливіших і складних задач, яка постає перед постраждалими від агресії, - це визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам. В контексті війни, розв'язаної Російською Федерацією проти України, ця проблема набуває особливої гостроти, адже сільське господарство є важливою складовою економіки країни. Визначення збитків має базуватись на методичних засадах, які враховують всі аспекти втрат.

Одним з головних питань є питання щодо того, що включає шкода, яка завдана землі та ґрунтам та за якими показниками вона оцінюється?

Шкода, завдана земельним ресурсам, включає всю шкоду від пошкодження і знищення родючого шару ґрунту та шкоду, зумовлену забрудненням і засміченням земельних ресурсів, оцінюються з урахуванням таких показників (рис 1):

1. шкода, завдана ґрунтам та земельним ділянкам внаслідок забруднення ґрунтів речовинами, які негативно впливають на їх родючість та інші корисні властивості;

2. шкода, завдана ґрунтам та земельним ділянкам внаслідок засмічення земельних ділянок сторонніми предметами, матеріалами, відходами та/або іншими речовинами;

3. витрати на рекультивацію земель, які були порушені внаслідок бойових дій, будівництво, облаштування та утримання інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій для облаштування державного кордону;

4. збитки, завдані власникам (землекористувачам) земельних ділянок сільськогосподарського призначення;

5. витрати на відновлення меліоративних систем. [1]

Рисунок 1. Пошкодження і знищення родючого шару ґрунту

По-перше, необхідно розробити стандартизовану методику оцінки збитків. Це може включати створення детальних критеріїв та параметрів, за якими буде здійснюватись оцінка. Така методика повинна охоплювати як прямі збитки (знищення або пошкодження майна), так і непрямі (втрата врожаю, погіршення якості ґрунтів, забруднення території тощо). Для цього слід залучати експертів з різних галузей, включаючи агрономів, економістів, екологів і юристів. Методика повинна охоплювати як прямі збитки, такі як фізичне знищення або пошкодження земельних угідь, сільськогосподарської техніки, будівель і споруд, так і непрямі збитки, які включають втрату врожаю, погіршення якості ґрунтів, забруднення територій токсичними речовинами. Прямі збитки можна оцінювати на основі ринкової вартості втраченого майна, тоді як непрямі потребують більш складних розрахунків, враховуючи потенційну втрату прибутку та довгострокові екологічні наслідки

Для ефективного збору та верифікації даних слід створити централізовану базу даних, де постраждалі зможуть реєструвати свої втрати. Використання сучасних технологій, таких як супутникові знімки, дрони, геоінформаційні системи, дозволить оперативно і точно фіксувати стан земель та об'єктів інфраструктури. Важливим аспектом є також залучення незалежних експертів, які зможуть об'єктивно оцінити масштаби збитків. [2]

Правові аспекти мають ключове значення у процесі визначення збитків. Важливо, щоб всі дії щодо фіксації та оцінки збитків відповідали національному та міжнародному законодавству. Це включає офіційне визнання фактів агресії, юридичну фіксацію правопорушень та встановлення відповідальності агресора за завдані збитки. Залучення правових експертів та юристів допоможе забезпечити, що всі процедури будуть виконані належним чином і постраждалі зможуть захистити свої права в суді. Розробка механізмів компенсації є завершальним і надзвичайно важливим етапом. Держава повинна

запровадити програми підтримки постраждалих землевласників та землекористувачів, які б включали як фінансову допомогу, так і пільгові умови для відновлення виробництва. Крім того, важливу роль можуть відіграти міжнародні фонди, створені з метою допомоги постраждалим від військових конфліктів. Процес компенсації повинен бути прозорим та справедливим, щоб кожен постраждалий міг розраховувати на відшкодування відповідно до завданих йому збитків. [4]

По-друге, важливо впровадити систему збору та верифікації даних. Надійні дані є основою для точного визначення збитків. Це може бути досягнуто через створення єдиної бази даних, куди землевласники та землекористувачі зможуть вносити інформацію про свої втрати. До цієї бази також можуть бути інтегровані супутникові знімки, дрони та інші сучасні технології моніторингу.

По-третє, необхідно враховувати правові аспекти. Визначення збитків повинно здійснюватися відповідно до національного законодавства та міжнародних норм. Це включає визнання фактів агресії, фіксацію правопорушень та встановлення відповідальності. Важливо також забезпечити юридичну підтримку постраждалим, щоб вони могли ефективно захищати свої права в суді.

Нарешті, слід розробити механізми компенсації збитків. Це можуть бути як державні програми підтримки, так і міжнародні фонди. Важливо, щоб процес компенсації був прозорим і справедливим, а також враховував індивідуальні особливості кожного випадку. Таким чином, методичні засади визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам внаслідок військової агресії, повинні базуватись на комплексному підході, який включає стандартизовану методичку оцінки, надійну систему збору даних, врахування правових аспектів та розробку механізмів компенсації. Лише тоді можливо забезпечити справедливе відшкодування збитків та підтримати постраждалих.

Військова агресія РФ проти України спричинила значні збитки не лише інфраструктурі та економіці країни, але й її земельним ресурсам. Землевласники та землекористувачі по всій країні зазнали втрат через руйнування ґрунтів, посівів, будівель, а також через неможливість використовувати землю за призначенням. Для справедливої та ефективної компенсації завданих збитків важливо чітко визначити методичні засади оцінювання шкоди. Основні принципи, на яких ґрунтується визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам внаслідок військової агресії РФ, наступні:

- **Об'єктивність:** Оцінка шкоди має ґрунтуватися на об'єктивних даних та методах, що виключають суб'єктивне тлумачення.

- **Всеосяжність:** Визначення збитків має враховувати всі види шкоди, завданої землі та пов'язаним з нею активам, включаючи прямі та непрямі збитки.

- **Справедливість:** Розмір компенсації має відповідати ринковій вартості втрачених або пошкоджених земельних ресурсів.

- **Прозорість:** Процес оцінювання шкоди та визначення розміру компенсації має бути прозорим та зрозумілим для всіх зацікавлених сторін. [3]

Методи оцінювання збитків: Для визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам в наслідок військової агресії РФ, можуть використовуватися різні методи, зокрема:

- **Порівняльний аналіз продажів:** Цей метод ґрунтується на порівнянні цін продажу аналогічних земельних ділянок до та після завдання шкоди.

- **Метод витрат на відновлення:** Цей метод визначає вартість відновлення пошкоджених земельних ресурсів до їх попереднього стану.

- **Метод капіталізації доходів:** Цей метод визначає вартість землі на основі очікуваних доходів, які вона може принести власнику в майбутньому.

Важливо зазначити, що конкретний метод оцінювання шкоди має обиратися з урахуванням специфіки кожного випадку та доступних даних.

Крім вищезазначеного, необхідно також розробити ефективний механізм компенсації завданих збитків. Цей механізм має забезпечувати своєчасне та справедливе отримання компенсації землевласниками та землекористувачами. Визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам в наслідок військової агресії РФ, є складним завданням, яке потребує комплексного підходу.

Висновки

Узагальнюючи методичні засади визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам внаслідок військової агресії Російської Федерації, можна дійти до кількох ключових висновків. По-перше, для забезпечення точності та справедливості у визначенні збитків необхідно розробити стандартизовану методику оцінки, яка б включала як прямі, так і непрямі збитки. Залучення міждисциплінарних експертів дозволить створити комплексний підхід, що враховує всі аспекти втрат. По-друге, критично важливою є наявність надійної системи збору та верифікації даних. Використання сучасних технологій, таких як супутникові знімки та дрони, допоможе у точному та оперативному зборі інформації про стан земель та обсяг завданих збитків. По-третє, правові аспекти повинні бути невід'ємною частиною процесу оцінки збитків. Визнання фактів агресії, юридична фіксація правопорушень та встановлення відповідальності є необхідними умовами для забезпечення прав землевласників та землекористувачів.

Нарешті, розробка прозорих та справедливих механізмів компенсації є ключовим елементом підтримки постраждалих. Це можуть бути як державні програми, так і міжнародні фонди, які повинні функціонувати на основі чітких та зрозумілих критеріїв. Таким чином, визначення збитків, завданих землевласникам та землекористувачам внаслідок військової агресії, потребує комплексного підходу, що враховує економічні, юридичні та екологічні аспекти. Лише за таких умов можна досягти справедливого відшкодування збитків та забезпечити відновлення постраждалих територій.

Список використаних джерел

1. Гунько Л. Збитки землевласників та землекористувачів внаслідок збройної агресії: фіксація пошкоджень та руйнувань, методологія обрахунку, компенсація. 16 травня 2022 року. Режим доступу: URL:<https://nubip.edu.ua/node/109382>
2. Мартин А.Г. Збитки землевласників та землекористувачів від збройної агресії: Алгоритми визначення. 11 травня 2022 рік. URL: <https://hromady.org/wpcontent/uploads/2022>
3. СПЛОДИТЕЛЬ А., ГОЛУБЦОВ О., ЧУМАЧЕНКО С., СОРОКИНА Л. ЗАБРУДНЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ВНАСЛІДОК АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ Режим доступу: URL: <zabrudnennia-zemel-vid-rosii1.pdf> (ecoaction.org.ua)
4. Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації: постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2022 р. № 295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0586-22#Text>

METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR DETERMINING DAMAGES CAUSED TO LANDOWNERS AND LAND USERS AS A RESULT OF MILITARY AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION

Abstract. The development of a methodological framework for assessing the damage caused to landowners and land users as a result of Russia's military aggression is a critical task for Ukraine. This framework includes comprehensive approaches to assessing direct and indirect losses caused by damage or destruction of land, agricultural land and infrastructure. The main aspects are the establishment of criteria and indicators of losses, the development of methods for quantifying losses, and the integration of environmental and economic parameters into the assessment process. This will facilitate compensation, restoration of land productivity, and justice for affected landowners and land users.

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tinerelor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024